

L'HOMENATGE DE CATALUNYA A RAMON TURRO, AL PALAU DE LA GENERALITAT

15 desembre de 1922

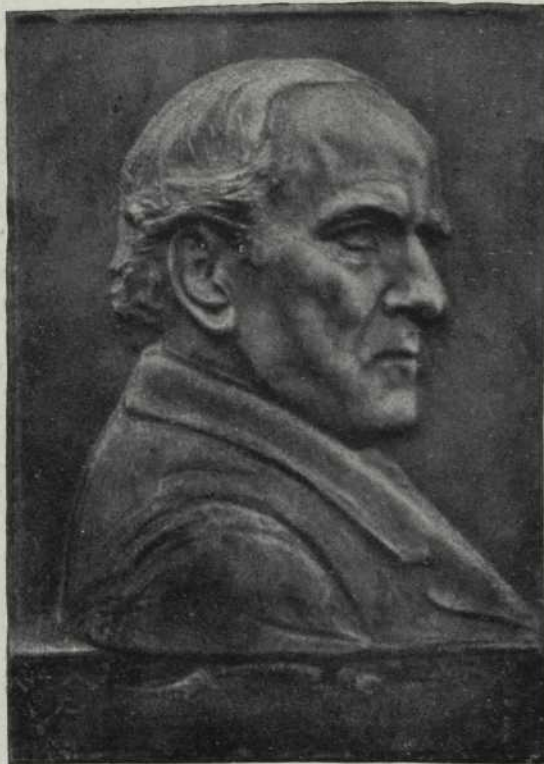
Entrat ja en la maturitat de sa vida, en TURRO, paral·lelament amb les monografies apuntades, publicà en 1909 en el *Zeitschrift für Sinnesphysiologie* de Leipzig la primera Memòria sobre la fam. A judicar per les suposicions i comentaris de què fou objecte aquest treball en la premsa científica, produí un efecte d'esfereïment. Discutien els fisiòlegs, movent-se en un radi d'acció sobradament empírica i limitada, si la susdita sensació era determinada per l'estómac, o si responia directament a la necessitat de refer les pèrdues que experimenta l'organisme en el seu continuat desgast.

TURRO comença per preguntar-se, *què és la fam?*, i amb una sagacitat que un crític qualificà d'extraordinària, demostrà objectivament, mitjançant una investigació tan impecable com rigorosa, que no existeix una sensació de la fam, sinó una suma de sensacions que ens porten a buscar l'aigua, la sal, el ferro, els hidrats de carboni, les grasses i les matèries proteïques, a mida que, per anar-se consumint, escassegen en el si de l'organisme. La nova via que s'obra per demostrar-ho és expedita, clara i convincent. Disminuim, per exemple, la quantitat d'aigua que l'organisme necessita, valent-nos d'una sangnia, d'una copiosa diaforesi o per una exòsmosi intestinal tan violenta com la que sofreixen els colèrics, i es declara una sed tan intensa com més líquid aquós s'és sostret de l'organisme. Si subjectem un cert malalt al règim de la decloruració, a mida que es prolonga l'abstinència de la sal, isoladament veurem en ell presentar-se la fam per a aquest producte, amb tal vehemència que si es descuida la seva vigilància la pendria a grapats. Si s'activa la combustió de les grasses per tal de contrarrestar les baixes temperatures que ens envolten, apunta diferenciadament la fam de les grasses, i si el fred s'accentua més i més, com s'esdevé en les terres àrtiques, s'observa que els groenlandesos i els esquimals ingereixen grassa en substància prenent-la com a base de llur alimentació. Acumulant uns fets als altres, cada vegada més clars i suggestius, ens va demostrant l'autor, per medi d'un anàlisi serè i lliure de prejudicis, que les deficiències que experimenta l'organisme en el seu desgast continuat, són acusades en la consciència en diferents formes de fams elementals, que instrospectivament, no ens és possible de diferenciar les unes de les altres com no sigui accentuant-les isoladament a manera de tendències que ens impulsen a ingerir les mateixes substàncies que l'organisme reclama, com si totes aquestes fams no fossin més que el tornaveu dels elements orgànics que demanen el què els falta per seguir vivint. Aquestes tendències responen a estímuls

perifèrics procedents de lo més pregon del nostre organisme i així és com anem adquirint la consciència sensible del què manca.

La tesi desenrotllada en aquesta primera Memòria és continuada en una altra que sortí poc temps després. Si en la primera ens descriu com l'organisme acusa en la consciència les substàncies que li fan falta, en la segona s'estudia com arriben a ésser conegudes en el món exterior aquestes mateixes substàncies; i per l'esmentat estudi ens anem iniciant en els orígens del coneixement, posant-nos a la vista de manifest un món nou en el qual ningú no havia penetrat abans de TURRO.

Sorprèn, verament, la manera com ens explica com l'infant, amb els sentits endormits encara, va adquirint el coneixement de les propietats de la llet que l'alimenta. Si suposem que aquesta llet s'aigualeix sobtadament, per qualsevol accident esdevingut a la mare, el nin en pren una racció major, per quant l'organisme no pot nodrir-se com abans, donat que, dins un mateix volum, té menor quantitat de principis fixes; com la fam d'ells no es satisfà, mama més per

Placa d'or de l'homenatge lliurada a Turro pel President

tal d'extingirla. Heus ací com l'infant arriba a conèixer ço que la mare no sap: que la seva llet s'és aigualida. Contràriament, si pren una llet més rica en principis fixos n'escursa la racció, perquè quelcom, des de dintre, li ensenya que amb menys n'hi ha prou. Si la casseïna o la lactosa escassegen en la llet de la mare, el nin en pateix la falta i es mostra irritable; la causa del seu malestar és la mateixa que el desmíllora, empobrint el seu organisme.

Pas a pas examina en TURRÓ en aquesta segona Memòria com coneixem, mitjançant les impressions dels sentits externs, les propietats nodrimentícies de les coses. De totes elles coneix els principis que substancialment contenen i els que hi falten.

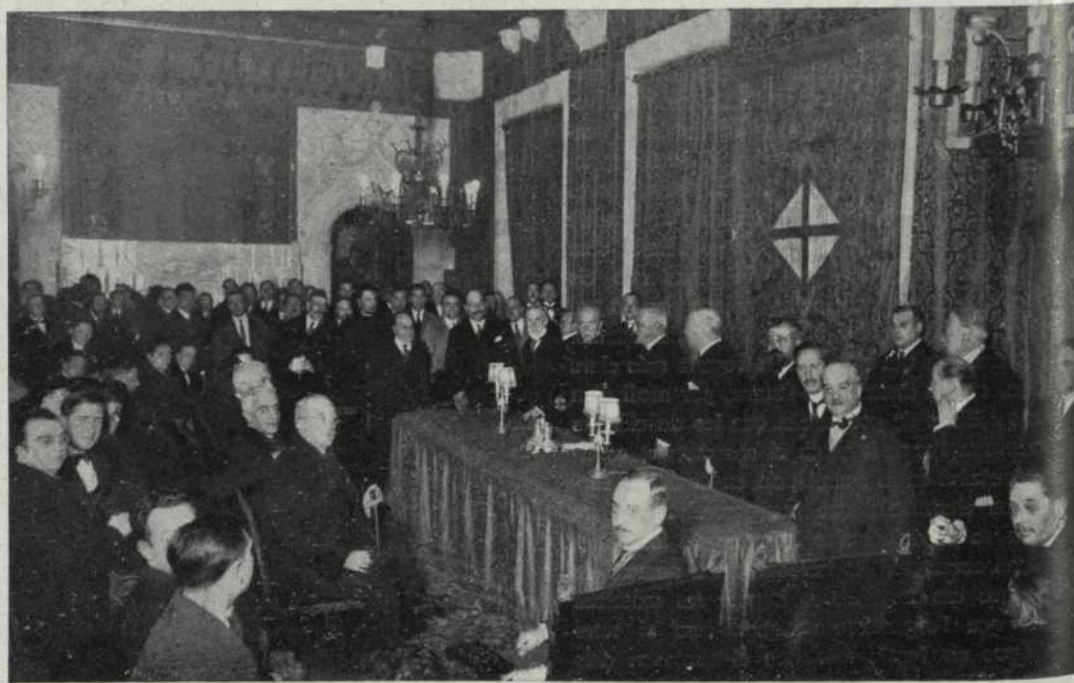
Els orígens d'aquests coneixements primitius eren abans atribuïts a una virtut misteriosa anomenada *instint*; més TURRÓ, recercant fets i més fets, lligant-los uns amb altres i formant una cadena admirablement treballada, ens posa de manifest l'existència d'una sensibilitat interna, fins ara desconeguda, la *sensibilitat tròfica*, mitjançant la qual l'ànima nostra arriba al coneixement de les substàncies que al cos li fan falta, com d'antic ja se sap que, mitjançant els sentits externs, arriba al coneixement d'on són i com són en el món exterior aquestes mateixes substàncies de què necessitem per al manteniment de la vida.

Des de la caiguda de la filosofia escolàstica, hereva del pensament grec, sistematitzat per ARISTOTIL s'havia romput l'enllaç que manté com soldada la vida

de la intel·ligència superior, de la vida del cos, i heus ací com en TURRÓ amb una recerca de fets nous de naturalesa fisiològica, torna a soldar la vida vegetativa, que és la pròpia del cos que es nodreix, amb la vida de l'esperit que pensa, fent, altra volta, de l'ànima i del cos una sola unitat. Aquesta concepció hellènica de l'home, mantinguda i enriquida pels més capdals filòsofs de la bescantada edat mitjana, fou desfeta per la moderna filosofia, trencant el lligam que vincula les funcions dels centres superiors de la vida intel·lectual, dels centres inferiors de la sensibilitat tròfica, on es sedimenten les dades d'on ix el coneixement de la realitat de les coses exteriors que ens envolten. Procedint així, ja no és possible esbrinar els orígens del coneixement, perquè per la tesi es suposa que no en tenen, car ells neixen de la intel·ligència mateixa, formant-se, d'aquesta manera, un concepte de l'home totalment invers i capgirat de com el formulà la filosofia grega. La ment, pensant així, no ens fou donada per conèixer les coses que ens envolten; és ella mateixa qui en les fa conèixer; per sí soles no són altra cosa que una apariència i adhuc aquesta apariència és purament subjectiva com ho són les figuracions il·lusòries que imaginem en la nul·lola que tapa l'horitzó.

Les recerques d'en TURRÓ ens porten de nou, per les vies lluminoses de l'experiència, a l'objectivitat de les coses. La seva obra, que tanta ressonància tingué, és inspirada pel bon sentit; tota ella és amarada del seny català.

Fragment del parlament del Sr. JOSEP MARIA BOFILL i PITCHOT, pronunciat el dia de l'homenatge a Ramon Turró, en el Palau de la Generalitat de Catalunya.

Aspecte de la Sala dels Consells de la Mancomunitat de Catalunya, durant l'acte de l'homenatge a en Turró